

Dr iuris Dr oeconom. polit. Joannes Messner, **Das Naturrecht, Handbuch der Gesellschaftsethik, Staatsethik und Wirtschaftsethik**, zweite Aufl. Tyrolia-Verlag, Innsbruck-Wien 1950, s. 951.

Gdy się porówna starsze dzieło Schillinga o etyce społecznej, najnowszy podręcznik G. Jarlot z dziełem Messnera, sąd o wartości i współczesności przechylił się na stronę tego ostatniego. Już filozoficzne podstawy o naturze społeczeństwa, filozofia prawa jako podbudowa do etyki społecznej, państwowej i ekonomicznej dają możliwość stwierdzenia sięgnięcia do samych głębin zagadnienia. Ponieważ prawo natury tak dłuży czas przez filozofów prawa zaprzepaszczone a nawet pomiatane dochodzi wobec nowoczesnych zagadnień znów do głosu, autor po dawniejszych dociekaniach nad tym zagadnieniem Hölschera *Sittliche Rechtslehre*, 2 tomy z r. 1928 i Leclercq'a (*Leçons de droit naturel*, 4 tomy 1948—1950) postawił je jasno i oparł na dobrych filozoficznych podstawach. Argumenty za prawem natury czy u Meyera *Institutiones iuris naturalis*, nie mówiąc już o Taparellim (*Saggio Teoretico*), czy w innych podręcznikach katolickich wyszły u Messnera w szacie nowoczesnej, tak że te dwa dzieła Hölschera i Messnera uzupełniają się wzajemnie z tym, że Messner jest pisany jaśniej i przejrzystej. Dzieła Leclercq'a i Messnera należą obecnie do najlepszych wśród katolickich publikacji. Messner już w dziele *Die soziale Frage* (5 wydań przed r. 1938) przygotował sobie grunt pod obszerniejszą pracę z uwzględnieniem najważniejszej światowej literatury. Wspomniane jego dzieło zatytułowane jako prawo natury wyszło w innych językach. Autor dawniej profesor w Austrii po nastaniu reżimu hitlerowskiego został wydalony i przebywał początkowo w Anglii, potem w Stanach Zjednoczonych. Nie ugiął się jak wielu innych i nie zaakceptował nazistowskich idei i odważnie przeciwstawił im katolicką naukę o społeczeństwie, o państwie, o demokracji, o prawach ludu i narodów. Nie musimy się zgadzać ze wszystkimi twierdzeniami autora, ale omawiane dzieło jest bez wątpienia jedną z czołowych pozycji katolickiego piśmiennictwa o prawie natury i etyce społecznej.

Ks. Władysław Wicher